

Academia de Ştiinţe a Moldovei

INCE

Institutul Naţional de Cercetări Economice

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

UNIUNEA VAMALĂ RUSIA–KAZAHSTAN–BELARUS: OPORTUNITĂȚI ȘI RISCURI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, Octombrie 2013

Conferința „Opțiunile de integrare ale Republicii Moldova”

Structura Raportului

1. *Profilul comerţului exterior al Republicii Moldova: provocări pentru dezvoltare;*
2. *Relaţiile economice ale Republicii Moldova cu membrii Uniunii Vamale;*
3. *Actualul regim de comerţ al Republicii Moldova cu Rusia, Kazahstan și Belarus;*
4. *Uniunea Vamală Rusia-Kazahstan-Belarus: caracteristici definitorii;*

Structura Raportului

5. *Evaluarea premiselor de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Vamală prin prisma efectelor socio-economice;*

- *Compatibilitatea Republicii Moldova cu condiţiile de aderare a ţărilor terţe la uniunea vamală;*
- *Compatibilitatea Republicii Moldova cu angajamentele ţării asumate în cadrul altor acorduri internaţionale;*
- *Potenţialele efecte ale Acordului de aderare la uniunea Vamală asupra dezvoltării comerţului și creșterii economice;*

6. *Concluzii: Oportunităţi și Provocări*

Profilul comerţului exterior al Republicii Moldova

- Membru al OMC (2001);
- Acordul privind Zona de Comerţ Liber cu statele membre GUAM (2002);
- Acordul de comerţ liber cu ţările Europei Centrale – CEFTA (2006) ;
- Acordul de liber schimb asimetric cu UE - Preferinţele Comerciale Autonome (2008);
- Acord privind crearea zonei de liber schimb în cadrul CSI (2011).

Provocările de dezvoltare ale comerţului exterior al Republicii Moldova

- Nivelul redus al:
  - Exporturilor pe cap de locuitor – 607,4 USD;
  - Gradului de acoperire al importurilor prin exporturi – 41,5%;
  - Ponderii exporturilor în PIB, comparativ cu importurile – 29,8% şi, respectiv, 71,9%;
- Presiunea înaltă a deficitului comercial (3051 mil. USD) asupra PIB – (-) 41,3%;
- Ponderea mică a exporturilor în exportul mondial – 0,01%;
- Volumul înalt al reexporturilor –35,7%;

Provocările de dezvoltare ale comerţului exterior al Republicii Moldova

Conform calculelor INCE:

- Concentrarea geografică înaltă a comerţului exterior (IHH geografic pentru export – 0,31, import – 0,22);
- Concentrarea relativ joasă a exporturilor pe grupe de produse, dar puţin diversificată ca număr de poziţii tarifare (IHH pe grupe de produse -0,14);
- Nivelul foarte redus al produselor cu o intensitate medie şi înaltă în tehnologie în volumul total al exporturilor moldovenești;
- Specializarea îngustă, cu precădere, în exportul de produse cu o valoare adăugată joasă: produse agricole, îmbrăcăminte și mobilă, încălțăminte, cabluri ș.a.;

Obiective ale politicii comerciale pe termen mediu și lung:

- Lărgirea accesului la materie primă competitivă ca preţ şi calitate şi tehnologii avansate;
- Stimularea internaţionalizării companiilor şi diversificării pieţelor de export;
- Stimularea influxului de investiţii străine;
- Creşterea productivităţii totale a factorilor prin intensificarea relaţiilor comerciale cu parteneri economici care ar putea servi drept potențială sursă de tehnologii noi.

Comerţul exterior

	CSI	Uniunea Vamală	Federaţia Rusă
Export, mil. USD (2012)	928,1	*786,2*	655,1
Export, %. în total (2012)	42,9	*36,4*	30,3
Reexport, mil. USD (2012)	959,3	*427,1*	411,3
Reexport, % în total reexport (2012)	59,5	*55,3*	53,3
Reexport, % în total export către această destinaţie (2012)	49,5	*54,3*	62,8
Import, mil. USD (2012)	1623,7	*1015,6*	816,9
Import, % în total (2012)	31,1	*19,5*	15,7

Sursa: Conform datelor BNS şi UNComtrade

Migraţii şi remiteri

	CSI	Uniunea Vamală	Federaţia Rusă
Numărul total de emigranţi, mii persoane (2010)	464,9	*296,6*	284,3
Numărul total de emigranţi, % în total (2010)	60,3	*38,5*	36,9
Volumul remiterilor, mil. USD (2012)	1220,8	*1120,6*	1114,7
Volumul remiterilor, % în total (2012)	67,7	*62,2*	61,9

Sursa: Conform datelor BNM şi BM (Bilateral Migration and Remittances)

Investiţiile Străine Directe

	CSI	Uniunea Vamală	Federaţia Rusă
Stocul de ISD în capital social, mil. USD (31 ianuarie 2011)	764	*724*	725
Stocul de ISD, % în total stoc (31 ianuarie 2011)	22,4	*21,3*	21,3
Influxul de ISD net, mil. lei (2012)	-13,3	*-16,3*	-16,0
Influxul de ISD net, % din total ISD (2012)	-7,6	*-9,3*	-9,1

Sursa: Conform datelor BNM şi FMI (Coordinated Direct Investment Survey)

Regimul actual de comerţ al Republicii Moldova cu ţările Uniunii Vamale

Acordul privind zona de comerț liber între statele membre ale CSI (2011)

- **Eliminarea barierelor tarifare, cu anumite excepţii ce vizează aplicarea:**
  - Taxelor la import din partea:
    - Armeniei – ţigări cu filtru și fără filtru (1 ianuarie 2014);
    - Ucrainei – seminţe de sfeclă de zahăr şi zahăr (1 ianuarie 2015) ș.a
  - Taxelor la export :
    - De către majoritatea țărilor Uniunii Vamale la produse energetice, îngrăşăminte minerale şi chimice, metale, produse din peşte etc.

Regimul actual de comerţ al Republicii Moldova cu ţările Uniunii Vamale

Acordul privind zona de comerț liber între statele membre ale CSI (2011)

- Acordarea tratamentului naţional;
- Aplicarea în caz de necesitate a unor măsuri de salvgardare, antidumping și compensatorii și toate acestea fără a fi în contradicţie cu prevederile OMC ș.a;
- Mecanism de reglementare a diferendelor.

Uniunea Vamală

- Înlăturarea controalelor vamale în comerţul reciproc;
- Transferul controlului vamal la hotarul extern al uniunii vamale;
- Aplicarea unui cod vamal unic (reglementări tarifare unice unice la importetc.);
- Achitarea impozitelor indirecte şi efectuarea exporturilor se reglementează de către normele legale interne ale fiecărei ţări în parte.

Compatibilitatea Republicii Moldova cu condiţiile de aderare a ţărilor terţe la Uniunea Vamală şi cu angajamentele ţării asumate în cadrul altor Acorduri internaţionale

Compatibilitatea Republicii Moldova cu condiţiile de aderare a ţărilor terţe la Uniunea Vamală

Contrar practicilor uzuale a altor Uniuni Vamale, Republica Moldova nu dispune de frontieră comună cu țările membre ale UV

Compatibilitatea Republicii Moldova cu angajamentele ţării asumate în cadrul altor Acorduri internaţionale

1. OMC: Deși aderarea la UV ar contravine principiilor generale promovate de către OMC, acest lucru nu este interzis;
2. Alte acorduri preferențiale de comerț:

- Revizuirea Acordului de comerț liber cu țările CEFTA;
- Posibilitatea neprelungirii ATP din partea UE.

Ţara	Tariful mediu MFN, toate produsele	Tariful mediu MFN, produsele agroindustriale	Tariful mediu MFN, produsele non agroindustriale
		2011	
Republica Moldova	4,6	10,5	3,7
Belarus	9,8	15,2	9
Kazahstan	9,6	15,4	8,7
Federaţia Rusă	9,4	14,3	8,7
		2009	
Republica Moldova	4,6	10,7	3,7
Belarus	10,6	12,2	10,4
Kazahstan	5,9	12,2	4,9
Federaţia Rusă	10,5	13,2	10,1

Profilul tarifului vamal mediu al Republicii Moldova şi al țărilor membre ale Uniunii Vamale

Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală: Crearea unor noi fluxuri comerciale

Beneficiu

Înlăturarea barierelor administrative în comerțul reciproc ca urmare suprimării controalelor vamale la frontierele interne

Risc

Produse –obiect al embargourilor impuse Republicii Moldova

COD SA	Denumirea produsului	Valoarea exportului mil. USD			Ponderea exporturilor către UV în total export p.c., %	Valoarea unitară la export în UV	Valoarea unitară la import
		Federaţia Rusă	Uniunea Vamală	Total			
0808	Mere, pere si gutui, proaspete	37,8	40,0	40,4	99,1	0,27	0,76
0809	Caise, cireşe, vişine, piersici (inclusiv nectarine), prune si porumbe, proaspete	27,2	28,9	28,9	99,8	0,7	1,0
0806	Struguri, proaspeţi sau uscaţi (stafide)	10,9	13,0	14,5	89,7	0,5	1,1
0810	Alte fructe, proaspete (căpşune, zmeură, coacăză)	11,3	11,4	11,5	99,2	1,48	1,18
0702	Tomate, în stare proaspătă sau refrigerata	9,9	10,8	10,8	100,0	0,93	0,89
0201	Carne de bovine	8,2	8,2	8,2	100,0	4,26	3,66
0204	Carne de ovine sau caprine	6,8	6,8	6,8	100,0	4,55	4,8
0202	Carne de bovine congelată	5,0	5,0	5,0	100,0	3,99	3,72
0406	Brânzeturi şi caşuri	2,4	4,6	4,6	100,0	5,55	4,1
0709	Alte legume in stare proaspătă sau refrigerate	2,8	2,9	2,9	100,0	0,93	1,11
0707	Castraveţi si cornişoni, in stare proaspătă sau refrigerată	1,0	1,0	1,0	100,0	0,95	0,94
0807	Pepeni (inclusiv pepeni verzi) şi papaia, proaspeţi	0,1	0,1	0,1	100,0	0,45	0,34

Sursa: Calculele INCE

Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale

Beneficiu

Eliminarea taxelor vamale la export de către membrii Uniunii

Risc

Întârzierea procesului de modernizare a infrastructurii energetice

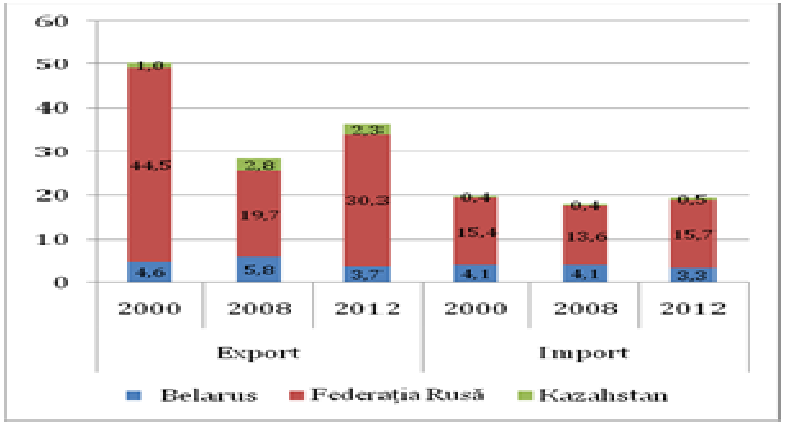
Codul HS	Denumirea produsului	Valoarea, mil. lei	% din importul total al produsului corespunzător	Comentariu privind existenţa taxei vamale la export
Total	Import total	1015,6	19,5	
2711	Gaz de sonda si alte hidrocarburi gazoase	496,4	91,2	30% la gazul natural importat din Federaţia Rusă, care constituie 86,9% din total. Conform datelor anului 2012, din importul gazului natural din contul excluderii taxei la export s-ar putea economisi în jur de 99,6 mil. USD.
2710	Uleiuri din petrol sau uleiuri din minerale bituminoase (produse petroliere), altele decât brute	166,6	28,5	Taxă existentă în toate statele, calculată după o formulă specială
3102	Îngrăşăminte minerale sau chimice azotate	13,4	59,5	Nu există taxă la export. În acelaşi timp, există taxă vamală pentru îngrăşămintele minerale chimice sau potasice în Belarus (75 euro/tonă) şi Federaţia Rusă (5%)
3105	Îngrăşăminte minerale sau chimice conţinând doua sau trei elemente fertilizante: azot, fosfor si potasiu	8,0	45,8	Federaţia Rusă menţine o taxă de 5%. Importul acestui produs din Federaţia Rusă a constituit aproximativ7,3 mil. USD în 2012

Sursa: Calculele INCE

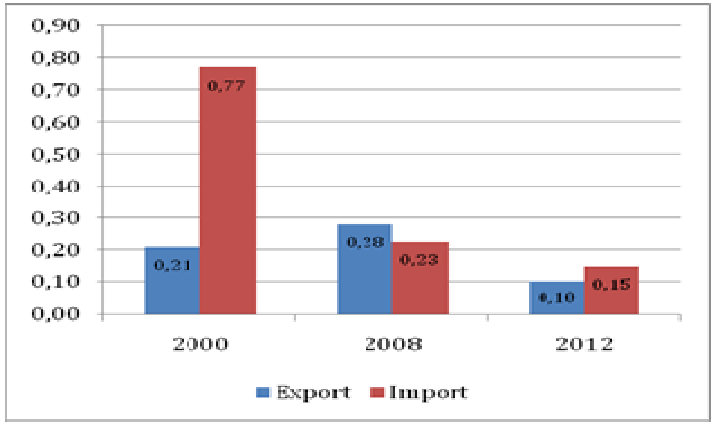
Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: ameninţări

1. Concentrarea geografică Şi volatilitatea mare a exporturilor asociată pieţei RuseŞti, ponderea mică în comerţul Uniunii Vamale,

Ponderea UV în comerţul exterior al Republicii Moldova

Ponderea Republicii Moldova în comerţul exterior al UV

Sursa: Calculele INCE

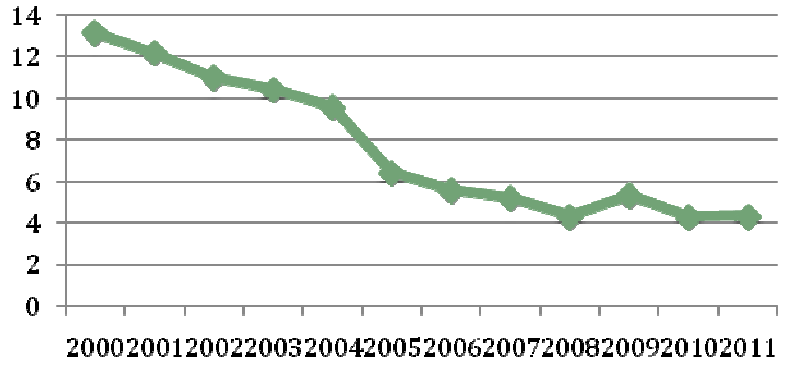
Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: ameninţări

2. Temperarea creşterii comerţului cu UV comparativ cu alte state, reducerea Indicelui Intensităţii Comerţului Intraregional (IICI)

Ritmul mediu anual de creştere (2001-2012),%

Export RM-UV	12,8	*Export UV-RM*	15,8
Export RM total	14,7	*Export UV total*	17,6
Import RM-UV	18,7	*Import UV-RM*	7,6
Import RM total	19,1	*Import UV total*	21,7

IICI

Sursa: Calculele INCE

Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: ameninţări

3. Sporirea concurenței pentru sectorul agricol.
Țările UV acordă un regim preferențial importurilor anumitor produse din țările în curs de dezvoltare (75%) și slab dezvoltate (0%).

4. Posibilitatea reducerii exporturilor în Uniunea Europeană;

5. Afectarea unei treimi din exporturi formată din reexporturi clasice.

Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: amenințări

6. Creșterea tarifelor vamale pentru produse importate de mare importanță din afara UV:
- Petrol de la 0% la 5%;
- Medicamente de la 0% la15%;
Vehicule, tractoare de la 0% la 30%;
- Materiale tricotate sau croșetate de la 0% la 10% ș.a

7. Deturnarea comerțului spre producători mai puțin eficienți din spațiul UV;

8. Creșterea presiunii inflaționiste, deteriorarea termenilor de schimb.

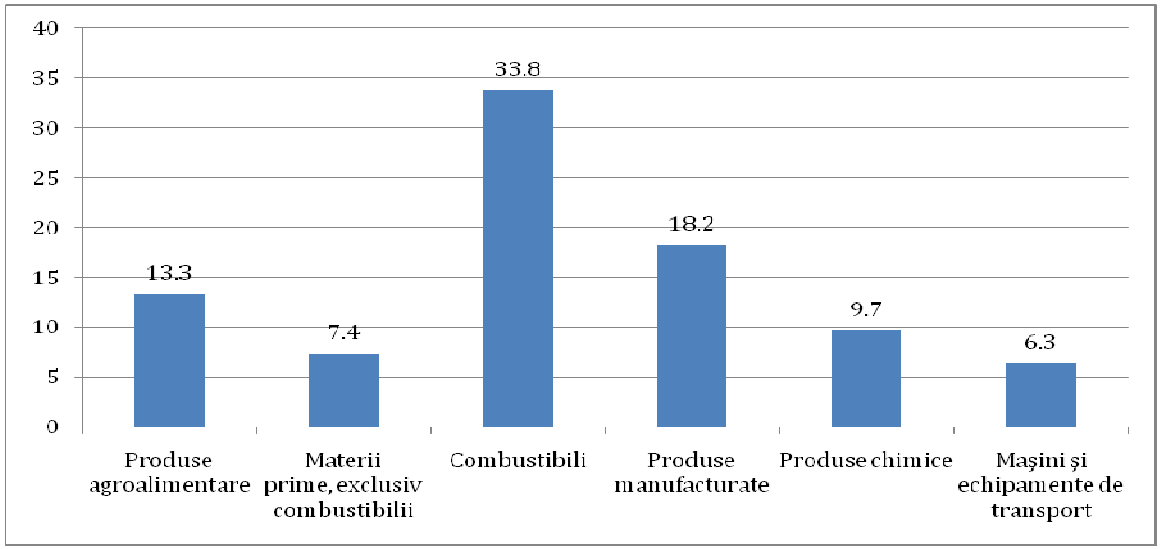
Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: ameninţări

Cod HS	Denumirea produsului	Import din alte state, mil. USD	% în importul total al produsului corespunzător	Tariful vamal al Uniunii Vamale	Tariful vamal al Republicii Moldova	Valoarea unitară până la aderare			Valoarea unitară după aderare
						UV	**Alte state**	**Unitatea de măsură**	**Alte state**
300490190	Alte medicamente	127,95	92,8	10,0	0,0	26,7	33,4	USD/Kg	36,7
870333199	Alte vehicule cu motor cu piston, cu aprindere prin compresie (capacitatea cilindrica între 1500 cm3 de 2500 cm3)	21,9	99,9	30	0,0	22400,0	65288,0	USD/buc	84874,4
870332199	Alte vehicule cu motor cu piston, cu aprindere prin compresie (capacitatea cilindrica mai mare de 2500 cm3)	20,0	98,6	30	0,0	279900,0	35189,8	USD/buc	45746,7
870322109	Alte vehicule cu motor cu piston alternativ cu aprindere prin scânteie noi (capacitatea cilindrica 1000-1500 cm3)	14,3	98,8	30	0,0	10223,5	10904,3	USD/buc	14175,6
851762000	Aparate pentru receptia, conversia si transmisia sau	22,8	99,4	0-5	0,0	334,0	61,6	USD/buc	61,6-64,7
8708	Părţi si accesorii de autovehicule de la pozitiile 8701 pina la 8705	54,6	93,1	0-5	5,0	4,7	7,8	USD/Kg	7,8-8,2
8701	Tractoare	41,2	75,6	0-30	0,0	18592,3	6204,9	USD/buc	-
870120901	Autovehicule pentru tracţiune uzate	18,7	100,0	30	0,0	-	30554,3	USD/buc	39720,6
870190390	Tractoare agricole si forestiere noi cu capacitatea motorului mai mare de 90 kw	9,4	90,6	5-15	0,0	35160,9	137617,6	USD/buc	144498,5-158260,3

Sursa: Calculele INCE

Impactul economic al aderării la Uniunea Vamală
Crearea unor noi fluxuri comerciale: ameninţări

Importul din Uniunea Vamală pe categorii de produse, %

Sursa: Conform datelor BNS

Concluzii

Oportunități

- Înlăturarea barierelor administrative în comerțul reciproc ca urmare suprimării controalelor vamale la frontierele interne
- Posibilitatea reducerii valorii unitare de import pentru o serie de produse importante pentru economia națională;
- Reducerea probabilității impunerii de către Federația Rusă a embargourilor pentru produsele moldovenești;
- Extinderea exporturilor moldovenești pe marja intensivă.;

Concluzii

Provocări

- Majorarea tarifului vamal;
- Posibilitatea retragerii parțiale a concesiilor din partea partenerilor comerciali membri ai OMC;
- Sporirea concentrării geografice a exporturilor și creșterea volatilității exporturilor;
- Deturnarea comerțului, ca urmare sporirii tarifelor vamale;
- Sporirea prețurilor materiilor prime Și a produselor intermediare importate pentru producere;
- Deteriorarea termenilor de schimb;

Concluzii

Provocări

- Limitarea accesului la tehnologii noi și bunuri capitale. În prezent chiar Și în condițiile existenței taxelor vamale la import, aproximativ jumătate din importuri parvin din UE, inclusiv majoritatea bunurilor capitale Și a produselor intermediare;
- Întârzierea procesului de modernizare a infrastructurii energeticeenergetice în țară;
- Întârzierea reformelor structurale Și a modernizării economiei naționale întrucât, celelalte state ale UV urmează Și ele acelaȘi proces, iar posibilitatea că acestea vor contribui la asigurarea transferului de tehnologii necesare economiei, de know-how, inclusiv în domeniul managementului și marketingului etc. sunt foarte mici, comparativ cu cele ce ar putea parveni din statele dezvoltate europene.

Vă mulțumim pentru atenție!

Studiul integral poate fii accesat la http://iefs.md/ro/activitatea-ince/publicacii/341-constatri-i-soluii.html